

ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ
ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟ:
ΥΠΑΡΧΕΙ
ΔΙΕΞΟΔΟΣ;

Λούκα Τ. Κατσέλη

Ομότ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ, π. Υπουργός

Παρέμβαση στη συζήτηση για την
Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών

Αμφιθέατρο ΤΕΕ, Βόλος

Δευτέρα 27 Νοεμβρίου 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. **ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟΣ: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΗ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΥΝΑΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΣ**
2. **ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**
3. **ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ: ΗΘΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ**
4. **ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: Ο ΕΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**
5. **AGENDA 2030++: ΜΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΑΘΕΙ**

1. ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟΣ: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ, ΠΟΛΥΜΟΡΦΗ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΥΝΑΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

1. **ΒΙΑ:** κάθε συμπεριφορά που ως σκοπό έχει ή καταλήγει να εξοντώσει, εξαναγκάσει, κυριαρχήσει, πληγώσει, προσβάλει ή απομονώσει ένα άτομο. Κάθε μορφή εξουσίας που επιβάλλεται με σκοπό ο θύτης να διατηρήσει την κυριαρχία και τον έλεγχο τόσο της σχέσης όσο και της συμπεριφοράς του θύματος.
 - **Μορφές βίας:** σωματική, λεκτική, συναισθηματική, ψυχολογική, συμπεριφορική (καταναγκασμός).
2. **ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟΣ:** η επιβολή της θέλησης ενός ατόμου, μιας κοινωνικής ομάδας ή και του κράτους πάνω σε τρίτους με τρόπο που απαιτεί απόλυτη ή επιτακτική συμμόρφωση των άλλων στις επιθυμίες ή προσταγές του. Ο αυταρχικός (ΣΥΝ απολυταρχικός, αυθαίρετος, δικτατορικός, δεσποτικός) χαρακτηρίζεται από αυστηρότητα, σκληρότητα και εγωκεντρισμό, ενώ δεν λαμβάνει υπόψη του τους άλλους και αδιαφορεί για τις αντίθετες απόψεις.
 - **Μορφές αυταρχισμού:** προσβολή, καταναγκασμός, αποστέρηση ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

1. ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟΣ: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΗ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΥΝΑΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

3. ΘΥΤΕΣ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ:

✓ Δράστες / Θύτες:

- Άτομα με προσωπικές διαταραχές, με νευρολογικές παθήσεις, τραυματικό ιστορικό, παιδική κακοποίηση, κατάχρηση ουσιών και αλκοόλ, οικονομική δυσπραγία, κοινωνική αποξένωση.
- Ενήλικα μέλη οικογένειας (ενδο-οικογενειακή βία) ή έχοντα συντροφική σχέση (συντροφική βία) (Ν.4531/2018 και τροποποίηση του Ν.3500/2006).
- Έφηβοι (ενδο-σχολική βία)
- Εργοδότες ή συνάδελφοι (παρενόχληση, καταπάτηση ατομικών / εργασιακών δικαιωμάτων)
- Εντολοδόχοι φορέων αυτοδιοίκησης, κρατικής, υπερεθνικής εξουσίας ή κοινωνικών δομών
- Άτομα που αναζητούν κοινωνική αναγνώριση και προβολή

✓ Θύματα:

- Γυναίκες (έμφυλη βία)
- Παιδιά (ενδοοικογενειακή βία)
- Μετανάστες
- Ευάλωτα άτομα
- Κοινωνικό σύνολο

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Gender-based violence more common than you think

In the European Union, since the age of 15:

1 in 3

women has experienced
physical and/or
sexual violence

1 in 2

women has experienced
sexual harassment

1 in 20

women has been **raped**

1 in 5

women has experienced
stalking

95%

of victims **trafficked**
for **sexual exploitation** in the EU are women

Πηγή: «What is gender-based violence?»

<https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

Sources: European Union Agency for Fundamental Rights, *Violence against women: an EU-wide survey - Results at a glance*, 2014
Eurostat, *Trafficking in human beings*, 2015

Image: Margaret Jone Wollman/Shutterstock.com

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

- Περίπου 50.000 γυναικοκτονίες σημειώνονται κάθε χρόνο στον πλανήτη (137 γυναίκες κάθε μέρα κατά μέσο όρο).
- Για 2017, 20% των θυμάτων των ανθρωποκτονιών παγκοσμίως ήταν γυναίκες.
- Το 58% των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας από πρόθεση παγκοσμίως δολοφονήθηκε από τον σύζυγο/σύντροφο ή από μέλος της οικογένειας.

Αλματώδης αύξηση στις γυναικοκτονίες στην Ελλάδα

- Από 8 περιστατικά γυναικοκτονιών το 2020, καταγράφηκαν 23 περιστατικά το 2021 (αύξηση 187,5%).

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

«Μαύρο Τριαντάφυλλο»
του Κωνσταντίνου Γερμανού

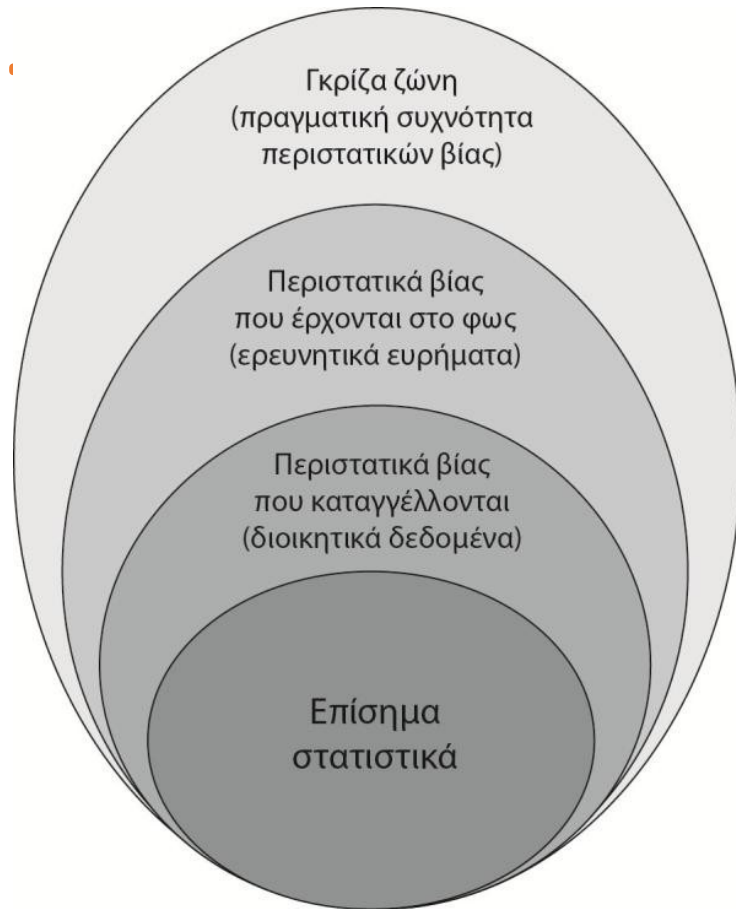
Αγριεμένη η θάλασσα
Ξεπλένει το κορμί σου
μα ο βράχος ο αλύπητος
χτυπά ξαναχτυπά
Χωρίς ντροπή αποφάνθηκαν
κάποιοι για τη ζωή σου
δεν έχεις το δικαίωμα
εσύ να αρνηθείς
Τι κι αν γυναίκα είσαι
μαύρο τριαντάφυλλο

Ελένη, Άννα, Αγγελική, Μυρτώ και Ισαβέλλα
κάπου υπάρχει ένας ληστής στα φανερά κρυμμένος
άγνωστος ή απρόσμενος εκ πρώτης όψης έντιμος
σώματα άδεια από ψυχή που ζουν ανάμεσα μας
τρέφουν το τέρας μέσα τους σου κόβουν τον ανθό...

2021: Η μαύρη λίστα δολοφονημένων γυναικών

17/1/2021	Χανιά	Βασιλική	ετών 54	(σύντροφος)
5/4/2021	Μακρινίτσα	Κωνσταντίνα	ετών 28	(σύζυγος)
11/5/2021	Γλυκά Νερά	Καρολάιν	ετών 20	(σύζυγος)
3/6/2021	Αγία Βαρβάρα	Ελένη	ετών 64	(σύζυγος)
16/7/2021	Φολέγανδρος	Γαρυφαλλιά	ετών 26	(σύντροφος)
30/7/2021	Δάφνη	Ανίσα	ετών 31	(σύζυγος)
3/8/2021	Λάρισα	Μαρία	ετών 43	(σύζυγος)
8/8/2021	Ρέθυμνο	Σταυρούλα	ετών 47	(άγνωστος)
23/8/2021	Θεσσαλονίκη	Άγνωστη	ετών 55	(σύντροφος)
1/9/2021	Κυπαρισσία	Μόνικα	ετών 42	(σύντροφος)
22/9/2021	Ρόδος	Ντόρα	ετών 40	(σύντροφος)
1/10/2021	Αργολίδα	Άγνωστη	ετών 75	(σύζυγος)
27/10/2021	Ιεράπετρα	Νεκταρία	ετών 48	(σύζυγος)
28/11/2021	Θεσσαλονίκη	Άγνωστη	ετών 48	(σύζυγος)
6/12/2021	Λακωνία	Ελιόνα	ετών 36	(σύζυγος)
9/12/2021	Αλεξανδρούπολη	Τζεβριέ	ετών 29	(σύζυγος)

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

- Η πραγματική συχνότητα περιστατικών έμφυλης βίας δεν είναι γνωστή.
- Καταγγελίες στην αστυνομία ή/και δικαιοσύνη υπολείπονται πραγματικών περιστατικών.
- Μέτρηση μέσω δεικτών του European Institute for Gender Equality (EIGE).

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στατιστικά στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία από αστυνομία

Δείκτες που έχουμε στη διάθεσή μας	2017
Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας	3196
Αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας	3134
Αριθμός ανδρών δραστών ενδοοικογενειακής βίας (ποσοστό ανδρικού πληθυσμού δραστών)	2395 (2,5%)
Γυναίκες θύματα σεξουαλικής επίθεσης (337 ΠΚ)	224
Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων που καταγγέλλουν βιασμό	223
Γυναίκες θύματα ανθρωποκτονίας με πρόθεση (299 ΠΚ) σε συνδυασμό με τον νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας	7 (30,4%)

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στατιστικά στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία από τη δικαιοσύνη

Δείκτες από την δικαιοσύνη	2018	
	Άνδρες	Γυναίκες
Ετήσιος αριθμός περιοριστικών όρων που επιβλήθηκαν (σύμφωνα με το αρ. 18 του ν.3500/2006) Διαθέσιμα στοιχεία από 16 εισαγγελίες στο σύνολο των 63 (25,4%)	33	3
Ετήσιος αριθμός ποινικών διώξεων κατά ανδρών (ηλικίας 18 ετών και άνω) για τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους (αρ. 6, 7, 8, 9 του ν.3500/2006)	4082	697
Ετήσιος αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων κατά ανδρών (ηλικίας 18 ετών και άνω) για τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους (αρ. 6, 7, 8, 9 του ν.3500/2006). Διαθέσιμα στοιχεία από 57 εισαγγελίες στο σύνολο των 63 (90,5%).	785	66
Ετήσιος αριθμός ανδρών (ηλικίας 18 ετών και άνω) που εκτίουν στερητική της ελευθερίας ποινή σε σωφρονιστικό κατάστημα για τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους (αρ. 6, 7, 8, 9 του ν.3500/2006) Διαθέσιμα στοιχεία από 14 εισαγγελίες στο σύνολο των 63 (22,2%).	11	0
Ετήσιος αριθμός υποθέσεων που υπήχθησαν στη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης (σύμφωνα με το αρ. 11 του ν.3500/2006) Διαθέσιμα στοιχεία από 56 εισαγγελίες στο σύνολο των 63 (88,9%).	529	94

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

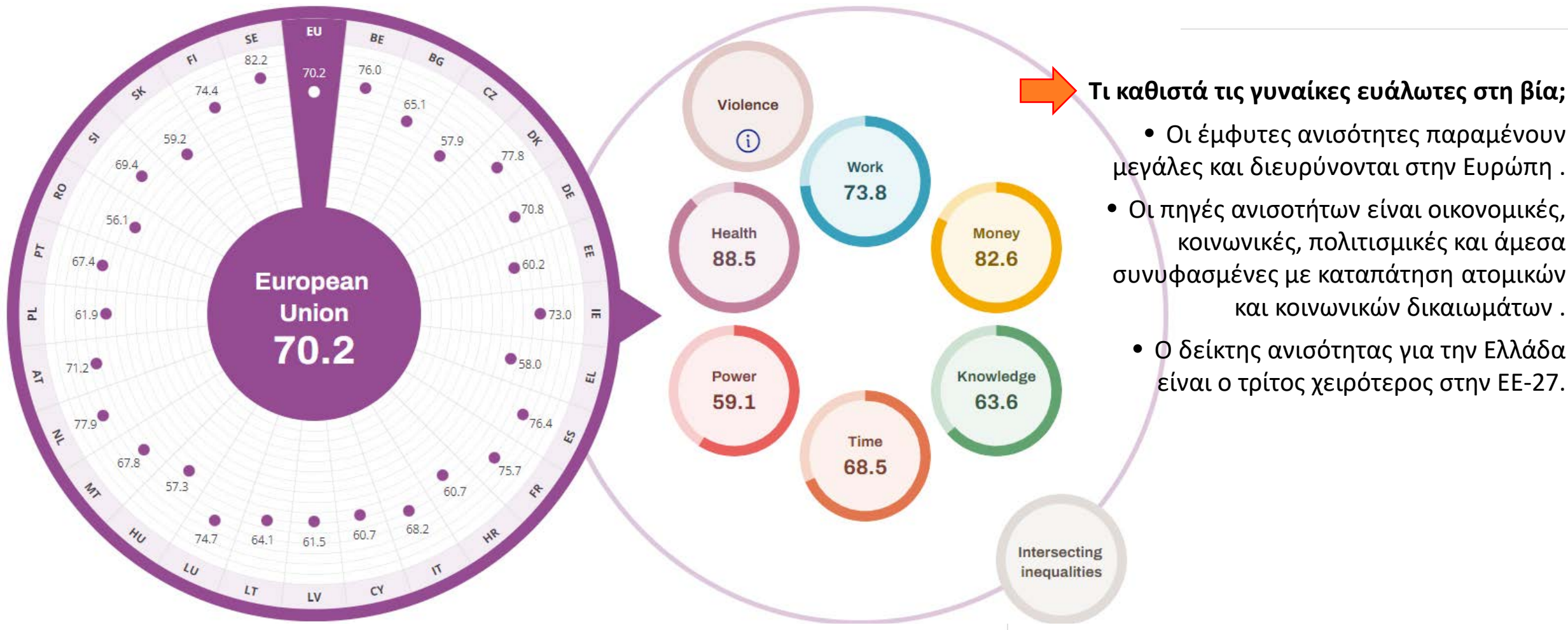
Βάσει στοιχείων 2017 – 2018:

- Οι ποινικές διώξεις για άσκηση ενδοοικογενειακής βίας ανέρχονται περίπου στις 4.000 ετησίως.
- Εκδίδονται περίπου 800 καταδικαστικές αποφάσεις ετησίως
- Κάθε χρόνο εκδίδονται περίπου 20-50 αποφάσεις από 12 πρωτοδικεία για επιβολή περιοριστικών όρων και μόλις 10 – 15 αποφάσεις για έκτιση ποινής σε σωφρονιστικό ίδρυμα.

Πόσο αποτρεπτική είναι η ποινική διαμεσολάβηση;

2. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Τι καθιστά τις γυναίκες ευάλωτες στη βία;

- Οι έμφυτες ανισότητες παραμένουν μεγάλες και διευρύνονται στην Ευρώπη .
- Οι πηγές ανισοτήτων είναι οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και άμεσα συνυφασμένες με καταπάτηση ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων .
- Ο δείκτης ανισότητας για την Ελλάδα είναι ο τρίτος χειρότερος στην ΕΕ-27.

➤ Ο Δείκτης Ισότητας των Φύλων δίνει στην ΕΕ και στα κράτη μέλη βαθμολογία από 1 έως 100. Η βαθμολογία 100 θα σήμαινε ότι μια χώρα είχε φτάσει στην πλήρη ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Τα στοιχεία για τον Δείκτη του 2023 προέρχονται κυρίως από το 2021 και το 2022.

3. ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ: ΗΘΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Πως διαμορφώνονται τα όρια κοινωνικής αποδοχής της βίας ;

1. Οι μορφές βίας που γίνονται διαχρονικά κοινωνικά αποδεκτές αλλάζουν αλλά η ειρηνική συνύπαρξη και ο σεβασμός στον άλλο παραμένει ζητούμενο.
2. Επικρατούσες «ηθικές αρχές» διαμορφώνουν τα όρια κοινωνικής αποδοχής στην άσκηση βίας.
3. Εμπορευματοποίηση, επικράτηση κανόνων αγοράς, απαξίωση δημόσιων αγαθών και συλλογικής δράσης, ατομικισμός και υπονόμηση κοινωνικής συνοχής προκαλούν κοινωνικό εθισμό στην κατάχρηση δύναμης και εξουσίας, διαβρώνουν αξιακό υπόβαθρο και αλλάζουν κοινωνικά πρότυπα προς τον ωφελιμισμό και μηδενισμό.

➤ Παραδείγματα:

- ✓ Υφαρπαγή και νομή περιουσίας ασθενέστερου
- ✓ «Ξύλο» στα παιδιά
- ✓ Σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό χώρο
- ✓ Εγκλεισμός (θυσία της ελευθερίας στον βωμό της ασφάλειας)
- ✓ Μουσική Τραπ
- ✓ Λεκτική, ψυχολογική βία στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης
- ✓ Ατομική ελευθερία στον προσδιορισμό έμφυλης ταυτότητας
- ✓ Bullying
- ✓ Trafficking
- ✓ Εκδικητική πορνογραφία
- ✓ Κρατική βία στον βωμό της ασφάλειας

3. ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ: ΗΘΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

A. ΣΥΝΕΠΕΙΟΚΡΑΤΙΑ

1. **Ληλασία Κικόνων στον Ομηρο:** φυσιολογική συμπεριφορά η λεηλασία ...ζητούμενο η δίκαιη μοιρασιά λαφύρων
 2. **Χρυσός Κανόνας η Ηθική της Αμοιβαιότητας** :«Κάνε στους άλλους αυτά που θα ήθελες να σου κάνουν»
 - Συνδέεται με διδαχές της Χριστιανικής διδασκαλίας, ανιχνεύεται σε Ιουδαϊκά και Ισλαμικά γραπτά, αρχαία ελληνικά και ρωμαϊκά κείμενα, κινέζικες διδαχές.
 - Συμπεριφορά στους άλλους σύμφωνα με δικές μας επιθυμίες, όχι δικές τους (εγωιστής περιμένει και αξιώνει από άλλους να φέρονται εγωιστικά)
 3. **Αρχή της Βλάβης ή Αρχή της Ελευθερίας:** Άτομα πρέπει να αφήνονται ελεύθερα από την κοινωνία να ενεργούν με οποιονδήποτε τρόπο, αρκεί οι πράξεις τους να μην υπονομεύουν τα συμφέροντα των άλλων και να εξασφαλίζουν ότι τα άλλα μέλη της κοινωνίας μπορούν να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα (άρθρο 4, «Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, 1789).
 - *John Stuart Mill (1859)*: «Ο μόνος λόγος για τον οποίο θα μπορούσε να εξασκηθεί εξουσία δικαίως και νομίμως σ' ένα μέλος μιας πολιτισμένης κοινότητας, αντίθετα με τη θέλησή του είναι για να εμποδιστεί η βλάβη σε κάποιο άλλο άτομο. Το δικό του προσωπικό όφελος, είτε φυσικό είτε ηθικό, δεν είναι ικανοποιητική δικαιολογία»
 - *Isaiah Berlin (1958)*: θα πρέπει να υπάρχει πεδίο προσωπικής ελευθερίας απαραβίαστο και απρόσβλητο από οποιαδήποτε εξωτερική παρέμβαση. Αλλιώς μπορεί κάποιος να επιβάλει οτιδήποτε επιθυμεί.
 - Αν η αρχή της βλάβης δεν εφαρμόζεται, κατέχοντες εξουσία μπορούν να αγνοήσουν πραγματικές επιθυμίες ανθρώπων ή κοινωνιών και να εκφοβίσουν, καταπιέσουν, βασανίσουν εν ονόματι των «πραγματικών αναγκών» των ανθρώπων.
- **Ζητούμενο:** «Θετική η ρητή ελευθερία»: εκπλήρωση προϋποθέσεων ώστε άτομα να ξεδιπλώσουν τις δυνατότητές τους, να δρουν ελεύθερα και να εκπληρώσουν το όνειρό τους.

3. ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ: ΗΘΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

A. ΣΥΝΕΠΕΙΟΚΡΑΤΙΑ (συν)

3. Αρχή του Διπλού Αποτελέσματος: Ηθικά αποδεκτή είναι η πράξη που ελαχιστοποιεί τις αρνητικές συνέπειες της πράξης (Ιατρικοί κανόνες)

- Δυσκολία διάκρισης ανάμεσα στο τι σκοπεύουμε ηθελημένα να κάνουμε και στο τι μπορεί να προβλεφθεί, ή είναι αποτελέσματα προκατάληψης (υστερεκτομή ή έκτρωση)

4. Ωφελιμισμός: Σωστή ή λανθασμένη πράξη κρίνεται από τις συνέπειές της με μοναδικό κριτήριο αν μπορεί να αυξήσει ή να μειώσει την ατομική ή συλλογική ωφελιμότητα.

- *Jeremy Bentham* (τέλος 18^{ου} αιώνα): ζητούμενο πράξεων η επίτευξη «μεγαλύτερης ευτυχίας» μετά από σύγκριση της προκύπτουσας ευχαρίστησης και του πόνου, με κριτήρια τη διάρκεια και την ένταση. Δεν λαμβάνονται υπόψη πολύτιμα αγαθά όπως γνώση, αγάπη, τιμή, κατορθώματα.

- Ωφελιμιστές πράξεων vs ωφελιμιστές κανόνων: κάθε πράξη πρέπει να αξιολογείται είτε βάσει της συνεισφοράς του ατόμου στην ωφελιμότητα είτε στον καθορισμό κανόνων που θα προάγουν την ωφελιμότητα.

3. ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ: ΗΘΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

B. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

5. Ηθική του Καντ: Ηθική απολυτοκρατία σε αντίθεση με συνεπειοκρατία.

- Μόνο οι πράξεις οι οποίες τελούνται ορμώμενες από ένα αίσθημα καθήκοντος έχουν ηθική αξία. Πράξεις οι οποίες παρακινούνται από εξωτερικό κίνητρο πχ. την επιθυμία να βοηθήσουμε φίλο, δεν είναι καν ηθικές πράξεις.
- Ηθικοί νόμοι πρέπει να περάσουν δοκιμή οικουμενικότητας, έναν υπέρτατο τύπο παγκόσμιας κατηγορητικής προσταγής – Απαίτηση καθολικότητας.

6. Ηθική της Αρετής: Εστίαση όχι στην ηθική συμπεριφορά και στους κανόνες που πρέπει να την διέπουν αλλά στο τι συνίσταται ο ενάρετος χαρακτήρας.

- Επιστροφή στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη και στη «φύση της αρετής».
- Αρετές: εκφράσεις ή εκδηλώσεις της «ευδαιμονίας»: απόλαυση μιας επιτυχημένης και καλότυχης ζωής.
- Θεμελιώδεις αρετές: Θάρρος, δικαιοσύνη, εγκράτεια, ευφυΐα (σοφία).

7. Ουμανισμός: Πηγή αξίας της ζωής βρίσκεται όχι στο πρόσταγμα του Θεού αλλά στην πίστη στην ίδια την ανθρώπινη φύση, στην «αξιοπρέπεια του ανθρώπου».

- Πίστη στην ελευθερία, στην αυτονομία και στο δικαίωμα ο άνθρωπος να παίρνει αποφάσεις που τον αφορούν καθώς και να ελέγχει την πορεία της δικής του ζωής.

3. ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ: ΗΘΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

8. Μηδενισμός: Έλλειψη πίστης και εμπιστοσύνης. Τίποτα δεν είναι σωστό ή λάθος. Η ζωή δεν έχει νόημα ή σκοπό. Ηθική αποτελεί ψευδαίσθηση. Απόρριψη της άποψης ότι οι ηθικές αξίες είναι αντικειμενικά δεδομένα που υπάρχουν ανεξάρτητα από εμάς.

- *Friedrich Nietzsche*, 1844 : Διαμορφωμένες αξίες – αξίες που δίνουν νόημα στη ζωή και ενθαρρύνουν τη «θέληση για δύναμη» - οι οποίες έχουν δημιουργηθεί με τα χρόνια και είναι αποδεκτές και επιβάλλονται από τους διάφορους κοινωνικούς δεσμούς παύουν κάποια στιγμή να εξυπηρετούν το σκοπό τους και να επιβεβαιώνονται από τη ζωή.
- Μηδενιστική φάση: αξίες που αμφισβητούνται παρουσιάζονται ως απλή δεισιδαιμονία. Καινούργιες αξίες δημιουργούνται.

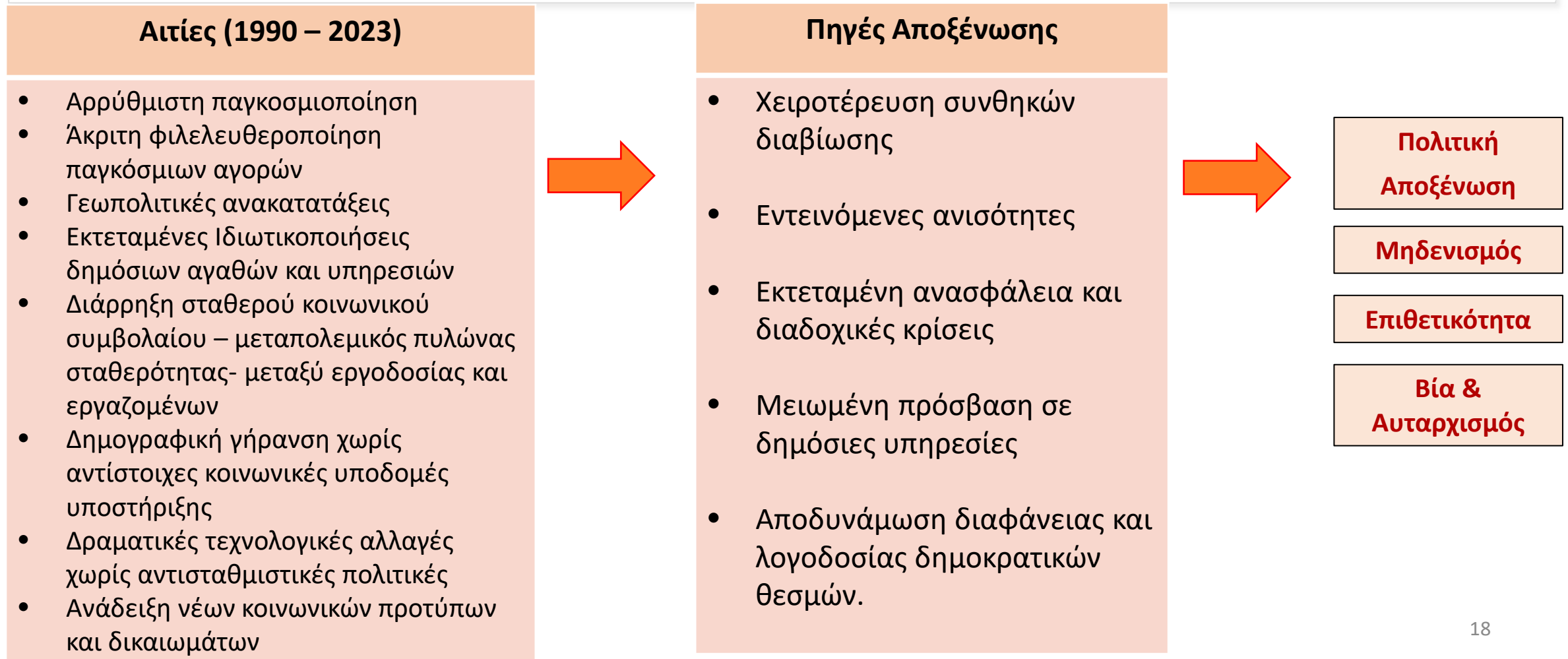
➔ Κοινωνικός εθισμός στον ατομικό ωφελιμισμό, τον μηδενισμό, την έλλειψη ηθικών αρχών και ευθύνης οδηγεί γρήγορα ή αργά στην κατάχρηση δύναμης και εξουσίας, καθώς και στον αυταρχισμό. Διαβρώνει σταδιακά το αξιακό υπόβαθρο και τα κοινωνικά πρότυπα.

9. Υπαρξισμός: Μόνο δημιουργώντας και στηριζόμενοι σε αξίες και διεκδικώντας τις έναντι στην αδιαφορία, μπορούμε να ζήσουμε ειρηνικά και δημιουργικά. Αν αποτύχουμε να φέρουμε την ευθύνη για τη δική μας ελευθερία και να δώσουμε στη ζωή μας νόημα, τότε ήμαστε καταδικασμένοι να γίνουμε «Σίσυφοι», να αντιμετωπίζουμε το άσκοπο της ζωής μας.

➔ **Ζητούμενο:** Νοηματοδότηση ζωής μέσω επιλογής ατομικού και συλλογικού προορισμού, ανάδειξης ηθικών αρχών, προτύπων και κανόνων και επιβολή κυρώσεων ενάντια στη βία και τον αυταρχισμό.

4. ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: Ο ΕΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Πηγές και Αιτίες «Πολιτικής και Κοινωνικής Αποξένωσης»

4. ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: Ο ΕΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η ΤΡΙΠΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ:

- 1) Άσκηση Δημοσίων Πολιτικών για:
 - ✓ Εθνική και ανθρώπινη ασφάλεια
 - ✓ Οικονομική και αναπτυξιακή βιωσιμότητα
 - ✓ Κοινωνική συνοχή και συμπερίληψη
 - ✓ Προστασία φυσικών πόρων και περιβάλλοντος
 - ✓ Χρηστή διακυβέρνηση
- 2) Προάσπιση κοινωνικής συνοχής και ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων με προσδιορισμό ορίων τους :
 - ✓ Διασφάλιση ανθρώπινης ασφάλειας, αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης και εργασίας και ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας.
 - ✓ Διασφάλιση ατομικών δικαιωμάτων αλλά και προσδιορισμός «ευθύνης» πολίτη βάσει ηθικών αρχών και κανόνων.
 - ✓ Κοινωνικό συμβόλαιο: συναινετική ανάθεση εξουσίας υπό την προϋπόθεση εξυπηρέτησης του κοινού καλού
- 3) Ισχυροποίηση «ηθικών αρχών», συλλογικής ταυτότητας, κοινών αξιών και πολιτισμικού κεφαλαίου
 - ✓ Διαφάνεια και λογοδοσία των φορέων διοίκησης
 - ✓ Ανεξαρτησία Δικαιοσύνης
 - ✓ Ελευθερία με σεβασμό σε παραδοσιακά κοινωνικά πρότυπα και προστασία πολιτισμικού κεφαλαίου
 - ✓ Θέσπιση κινήτρων, αντικινήτρων και κυρώσεων ενάντια σε παραδοσιακές και σύγχρονες μορφές βίας και αυταρχισμού

5. AGENDA 2030++: ΜΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΑΘΕΙ

Ορισμός και Διεθνείς Δεσμεύσεις:

Agenda 2030++

Διεθνές σύμφωνο για βιώσιμη ανάπτυξη που υιοθετήθηκε από 193 κράτη – μέλη του ΟΗΕ στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης το 2030.

- Βασισμένη στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, υπογραμμίζει την ευθύνη των κρατών – μελών «να σεβαστούν, προστατεύσουν και προωθήσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, να εξαλείψουν τη φτώχεια και να εξασφαλίσουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης».
- Υιοθετεί μια ολιστική προσέγγιση με στόχο την υλοποίηση **στρατηγικών σχεδίων βιώσιμης ανάπτυξης** που προωθούν ταυτόχρονα τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό μετασχηματισμό.
- Σε επιχειρησιακό επίπεδο, ενσωματώνει αρχές και στόχους βιωσιμότητας στη στρατηγική και σ' όλη την αλυσίδα αξίας επιχειρήσεων, τοπικής αυτοδιοίκησης και κρατών.
- Εξειδικεύεται σε 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals - SDGs) και 169 μετρήσιμους δείκτες που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030.

5. AGENDA 2030++: ΜΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΑΘΕΙ

- 1) Εξάλειψη της φτώχειας παντού και σε όλες τις μορφές της
- 2) Εξάλειψη της πείνας, διατροφική ασφάλεια και καλύτερη διατροφή, προώθηση της βιώσιμης γεωργίας
- 3) Υγεία και ευημερία για όλους και σε κάθε ηλικία
- 4) Καθολική, ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση και προώθηση ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους
- 5) **Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών**
- 6) Διαθεσιμότητα και βιώσιμη διαχείριση του νερού, πρόσβαση σε συνθήκες υγιεινής για όλους
- 7) Καθολική πρόσβαση σε φτηνές, αξιόπιστες, βιώσιμες και σύγχρονες μορφές ενέργειας
- 8) Διαρκής, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη, πλήρης και παραγωγική απασχόληση και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας για όλους.
- 9) Ανθεκτικές υποδομές, καθολική και βιώσιμη εκβιομηχάνιση, ενίσχυση της καινοτομίας
- 10) Μείωση της ανισότητας στο εσωτερικό και ανάμεσα στα κράτη
- 11) Μετατροπή των πόλεων και των ανθρώπινων οικισμών σε χώρους δίχως αποκλεισμούς, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους
- 12) Βιώσιμες μέθοδοι παραγωγής και κατανάλωσης
- 13) Ανάληψη άμεσης δράσης για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της
- 14) Διατήρηση και βιώσιμη χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων με στόχο την βιώσιμη ανάπτυξη
- 15) Προστασία, αποκατάσταση και προώθηση της βιώσιμης χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων, βιώσιμη διαχείριση των δασών, αντιμετώπιση της ερημοποίησης και αναστολή της υποβάθμισης του εδάφους και της απώλειας της βιοποικιλότητας
- 16) Προώθηση ειρηνικών κοινωνιών δίχως αποκλεισμούς με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, παροχή καθολικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη και οικοδόμηση αποτελεσματικών, αξιόπιστων και συμμετοχικών θεσμών σε όλα τα επίπεδα
- 17) Ενίσχυση των μέσων εφαρμογής και ανανέωση της παγκόσμιας συμμαχίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη

«Οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν ποια είναι η τιμωρία της βίας και της αδικίας. Η τιμωρία δεν είναι αυτή που νομίζουν, οι δαρμοί και οι θάνατοι.

Η τιμωρία που πληρώνουν είναι ότι ζουν τη ζωή που διάλεξαν, αυτή με την οποία όλο και γίνονται όμοιοι, αυτή από την οποία τους είναι αδύνατον να ξεφύγουν.»

Πλάτων, Θεαίτητος

Τηλ. γραμμή SOS: 15900